

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про громадянство України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 13, ст.65)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2508-IV від 05.04.2005, ВВР, 2005, № 20, ст.277
№ 2663-IV від 16.06.2005, ВВР, 2005, № 30, ст.408
№ 1014-V від 11.05.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.442
№ 3575-VI від 05.07.2011, ВВР, 2012, № 12-13, ст.77
№ 4652-VI від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 21, ст.208
№ 5459-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 48, ст.682
№ 5492-VI від 20.11.2012, ВВР, 2013, № 51, ст.716
№ 957-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 9, ст.93
№ 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81
№ 2743-VIII від 06.06.2019, ВВР, 2019, № 26, ст.107
№ 1941-IX від 14.12.2021}

{У тексті Закону слово "усиновитель" в усіх відмінках і числах замінено словом "усиновлювач" у відповідному відмінку і числі; слова "дипломатичні представництва та консульські установи України", "дипломатичних представництв чи консульських установ України" у всіх відмінках замінено словами "посольства та консульські установи України" у відповідному відмінку згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Цей Закон відповідно до Конституції України визначає правовий зміст громадянства України, підстави і порядок його набуття та припинення, повноваження органів державної влади, що беруть участь у вирішенні питань громадянства України, порядок оскарження рішень з питань громадянства, дій чи бездіяльності органів державної влади, їх посадових і службових осіб.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

громадянство України - правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках;

особа - фізична особа;

громадянин України - особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України;

іноземець - особа, яка не перебуває в громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав;

особа без громадянства - особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином;

законні представники - батьки, усиновлювачі, батьки-вихователі, прийомні батьки, опікуни, піклувальники, представники закладів, які виконують обов'язки опікунів і піклувальників;

{Абзац сьомий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2663-IV від 16.06.2005, № 1941-IX від 14.12.2021}

дитина - особа віком до 18 років;

реєстрація громадянства України - внесення запису про набуття особою громадянства України спеціально уповноваженим на те органом у відповідні облікові документи;

проживання на території України на законних підставах - проживання в Україні іноземця чи особи без громадянства, які мають у паспорті громадянина колишнього СРСР зразка 1974 року відмітку про постійну чи тимчасову прописку на території України або зареєстрували на території України свій національний паспорт, або мають посвідку на постійне чи тимчасове проживання на території України, або мають військовий квиток, виданий іноземцю чи особі без громадянства, які в установленому порядку уклали контракт про проходження військової служби у Збройних Силах України, або мають посвідчення біженця чи документ, що підтверджує надання притулку в Україні;

{Абзац десятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

безперервне проживання на території України - проживання в Україні особи, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 90 днів, а в сумі за рік - 180 днів. Не є порушенням вимоги про безперервне проживання виїзд особи за кордон у службове відрядження, на навчання, у відпустку, на лікування за рекомендацією відповідного медичного закладу або зміна особою місця проживання на території України;

зобов'язання припинити іноземне громадянство - письмово оформлена заява іноземця про те, що в разі набуття громадянства України він припинить громадянство (підданство) іншої держави або громадянства (підданства) інших держав і протягом двох років з моменту набуття ним громадянства України подасть документ про припинення громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав до органу, що видав йому тимчасове посвідчення громадянина України;

{Абзац дванадцятий статті 1 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

незалежна від особи причина неотримання документа про припинення іноземного громадянства (підданства) - невідача особі, в якій уповноважені органи держави її громадянства (підданства) прийняли клопотання про припинення іноземного громадянства (підданства), уповноваженим органом такої держави документа про припинення громадянства (підданства) особи у встановлений законодавством іноземної держави строк (крім випадків, коли особі було відмовлено у припиненні громадянства (підданства) чи протягом двох років з дня подання клопотання, якщо строк не встановлено, або відсутність у законодавстві іноземної держави процедури припинення її громадянства (підданства) за ініціативою особи чи нездійснення такої процедури;

{Абзац тринадцятий статті 1 в редакції Законів № 2663-IV від 16.06.2005, № 1941-IX від 14.12.2021}

законні джерела існування - заробітна плата, прибуток від підприємницької діяльності або власності, пенсія, стипендія, аліменти, соціальні виплати та допомога, власні фінансові заощадження або фінансова допомога від членів сім'ї, інших фізичних та юридичних осіб, що мають законні доходи;

міжнародний договір України - міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

декларація про відмову від іноземного громадянства - документ, у якому іноземець, який узяв зобов'язання припинити іноземне громадянство і в якого існують незалежні від нього причини неотримання документа про припинення іноземного громадянства (підданства) або іноземних громадянств (підданств), засвідчує свою відмову від громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав;

{Абзац шістнадцятий статті 1 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яку визнано біженцем або якій надано притулок в Україні, - документ, у якому іноземець, якого визнано біженцем або якому надано притулок в Україні, засвідчує свою відмову від громадянства (підданства) іншої держави, що відповідно до Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" вважається країною громадянської належності;

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка отримала посвідку на тимчасове проживання на підставі частини двадцятої статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", - документ, у якому іноземець засвідчує свою відмову від громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

декларація про відсутність іноземного громадянства - документ, в якому особа повідомляє про відсутність у неї іноземного громадянства (підданства) або громадянств (підданств) з обґрунтуванням причин такої відсутності;

{Абзац статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

{Абзац статті 1 виключено на підставі Закону № 5492-VI від 20.11.2012}

тимчасове посвідчення громадянина України - документ, який посвідчує особу і підтверджує її належність до громадянства України;

декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку уклала контракт на проходження військової служби у Збройних Силах України, - документ, у якому іноземець, який в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України або який в установленому законодавством України порядку проходив військову службу за контрактом у Збройних Силах України, контракт якого припинено (розірвано), та звільнений з військової служби з підстав, передбачених підпунктами "а", "б" пунктів 1-3 частини п'ятої статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу", засвідчує свою відмову від громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять другим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка має визначні заслуги перед Україною або прийняття якої до громадянства України становить державний інтерес для України, - документ, у якому іноземець, який має визначні заслуги перед Україною або прийняття якого до громадянства України становить державний інтерес для України, засвідчує свою відмову від громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять третім згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджена державною нагородою України, - документ, у якому іноземець, який в

установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджений державною нагородою України, засвідчує свою відмову від громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять четвертим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка зазнала переслідувань, - документ, у якому іноземець, який є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, та зазнав у країні своєї громадянської належності переслідувань, що підтверджується документом, передбаченим цим Законом, засвідчує свою відмову від громадянства держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять п'ятим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

декларація про відмову від іноземного громадянства для другого із подружжя - документ, що засвідчує відмову від громадянства іноземної держави іноземцем, який є одним із подружжя особи, яка має право на подання декларації як особа, яка:

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять шостим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України або яка в установленому законодавством України порядку проходила військову службу за контрактом у Збройних Силах України, контракт якої припинено (розірвано), та звільнена з військової служби з підстав, передбачених підпунктами "а", "б" пунктів 1-3 частини п'ятої статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу";

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять сьомим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

має визначні заслуги перед Україною або прийняття якої до громадянства України становить державний інтерес для України;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять восьмим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджена державною нагородою України;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять дев'ятим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, та зазнала у країні своєї громадянської належності переслідувань, що підтверджується документом, передбаченим цим Законом;

{Статтю 1 доповнено абзацом тридцятим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

декларація про відмову дитини від іноземного громадянства - документ, у якому один із батьків дитини або її опікун чи піклувальник засвідчує відмову дитини від громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав;

{Статтю 1 доповнено абзацом тридцять першим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

документ, що підтверджує переслідування, - довідка Міністерства закордонних справ України, посольства чи консульської установи України, видана у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, про те, що іноземець, який є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, зазнав у країні своєї громадянської належності переслідувань через політичні переконання, що виявилися у здійсненні ним діяльності, спрямованої на захист національних інтересів України;

{Статтю 1 доповнено абзацом тридцять другим згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

заява про зміну громадянства - документ, що подається іноземцем, який є громадянином держави, з якою Україна уклала міжнародний договір, що передбачає припинення особою громадянства цієї держави одночасно з набуттям громадянства України.

{Статтю 1 доповнено абзацом тридцять третім згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Стаття 2. Принципи законодавства України про громадянство

Законодавство України про громадянство ґрунтується на таких принципах:

1) єдиного громадянства - громадянства держави Україна, що виключає можливість існування громадянства адміністративно-територіальних одиниць України. Якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Якщо іноземець набув громадянство України, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України;

2) запобігання виникненню випадків безгромадянства;

3) неможливості позбавлення громадянина України громадянства України;

4) визнання права громадянина України на зміну громадянства;

5) неможливості автоматичного набуття громадянства України іноземцем чи особою без громадянства внаслідок укладення шлюбу з громадянином України або набуття громадянства України його дружиною (чоловіком) та автоматичного припинення громадянства України одним з подружжя внаслідок припинення шлюбу або припинення громадянства України другим з подружжя;

6) рівності перед законом громадян України незалежно від підстав, порядку і моменту набуття ними громадянства України;

7) збереження громадянства України незалежно від місця проживання громадянина України.

Стаття 3. Належність до громадянства України

Громадянами України є:

1) усі громадяни колишнього СРСР, які на момент проголошення незалежності України (24 серпня 1991 року) постійно проживали на території України;

2) особи, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних чи інших ознак, які на момент набрання чинності Законом України "Про громадянство України" (13 листопада 1991 року) проживали в Україні і не були громадянами інших держав;

3) особи, які прибули в Україну на постійне проживання після 13 листопада 1991 року і яким у паспорті громадянина колишнього СРСР зразка 1974 року органами внутрішніх справ України внесено напис "громадянин України", та діти таких осіб, які прибули разом із батьками в Україну і на момент прибуття в Україну не досягли повноліття, якщо зазначені особи подали заяви про оформлення належності до громадянства України;

{Пункт 3 частини першої статті 3 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

4) особи, які набули громадянство України відповідно до законів України та міжнародних договорів України.

Особи, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті, є громадянами України з 24 серпня 1991 року, зазначені у пункті 2, - з 13 листопада 1991 року, а у пункті 3, - з моменту внесення відмітки про громадянство України.

Стаття 4. Законодавство про громадянство України

Питання громадянства України регулюються Конституцією України, цим Законом, міжнародними договорами України.

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 5. Документи, що підтверджують громадянство України

Документами, що підтверджують громадянство України, є:

1) паспорт громадянина України;

{Пункт 2 статті 5 виключено на підставі Закону № 5492-VI від 20.11.2012}

3) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;

4) тимчасове посвідчення громадянина України;

{Пункт 5 статті 5 виключено на підставі Закону № 5492-VI від 20.11.2012}

6) дипломатичний паспорт;

7) службовий паспорт;

8) посвідчення особи моряка;

9) посвідчення члена екіпажу;

10) посвідчення особи на повернення в Україну.

Розділ II

НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Стаття 6. Підстави набуття громадянства України

Громадянство України набувається:

1) за народженням;

2) за територіальним походженням;

3) внаслідок прийняття до громадянства;

4) внаслідок поновлення у громадянстві;

5) внаслідок усиновлення;

6) внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в заклад охорони здоров'я, заклад освіти або інший дитячий заклад, у дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім'ю;

{Пункт 6 статті 6 в редакції Законів № 2663-IV від 16.06.2005, № 1941-IX від 14.12.2021}

7) внаслідок встановлення над особою, визнаною судом недієздатною, опіки;

8) у зв'язку з перебуванням у громадянстві України одного чи обох батьків дитини;

9) внаслідок визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства;

{Пункт 9 статті 6 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

10) за іншими підставами, передбаченими міжнародними договорами України.

Стаття 7. Набуття громадянства України за народженням

Особа, батьки або один з батьків якої на момент її народження були громадянами України, є громадянином України.

Особа, яка народилася на території України від осіб без громадянства, які на законних підставах проживають на території України, є громадянином України.

Особа, яка народилася за межами України від осіб без громадянства, які постійно на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства іншої держави, є громадянином України.

Особа, яка народилася на території України від іноземців, які на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків, є громадянином України.

{Частина четверта статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Особа, яка народилася на території України, одному з батьків якої надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, і не набула за народженням громадянства жодного з батьків або набула за народженням громадянство того з батьків, якому надано статус біженця в Україні чи притулок в Україні, є громадянином України.

Особа, яка народилася на території України від іноземця і особи без громадянства, які на законних підставах проживають на території України, і не набула за народженням громадянства того з батьків, який є іноземцем, є громадянином України.

{Частина шоста статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Новонароджена дитина, знайдена на території України, обоє з батьків якої невідомі (знайда), є громадянином України.

Особа, яка має право на набуття громадянства України за народженням, є громадянином України з моменту народження.

Стаття 8. Набуття громадянства України за територіальним походженням

Особа (іноземець або особа без громадянства), яка сама чи хоча б один із її батьків або її дід чи баба, прадід чи прабаба, або її рідні (повнорідні та неповнорідні) брат чи сестра, син чи дочка, онук чи онука народилися або постійно проживали до 24 серпня 1991 року на території, яка стала територією України відповідно до Закону України "Про правонаступництво України", або яка сама чи хоча б один із її батьків або її дід чи баба, прадід чи прабаба, або її рідні (повнорідні та неповнорідні) брат чи сестра народилися або постійно проживали на інших територіях, що входили на момент їх народження або під час їх постійного проживання до складу Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, Української Держави, Української Соціалістичної Радянської Республіки, Закарпатської України, Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР), а також її неповнолітні діти мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням.

Для оформлення набуття громадянства України в установленому порядку разом із заявою (клопотанням) про набуття громадянства України подається:

особою без громадянства - декларація про відсутність іноземного громадянства;

іноземцем - зобов'язання припинити іноземне громадянство.

Іноземці, які перебувають у громадянстві (підданстві) кількох держав, подають зобов'язання припинити громадянство (підданство) усіх цих держав.

Подання зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) не вимагається від іноземців, які є громадянами (підданими) держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства (підданства) цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави.

Іноземці, які подали зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство), повинні подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років з моменту реєстрації їх громадянами України. Іноземці, які мають усі передбачені законодавством цієї держави підстави для отримання документа про припинення громадянства (підданства), але з незалежних від них причин не можуть отримати його, подають декларацію про відмову від іноземного громадянства.

Для оформлення набуття громадянства України замість зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) може бути подано:

1) іноземцем, якого визнано біженцем або якому надано притулок в Україні, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яку визнано біженцем або якій надано притулок в Україні;

2) іноземцем, який постійно проживає в Україні на законних підставах та є громадянином держави, з якою Україна уклала міжнародний договір, що передбачає припинення особою громадянства цієї держави одночасно з набуттям громадянства України, - заяву про зміну громадянства;

3) іноземцем, який в установленому законодавством України порядку проходить (проходив) військову службу за контрактом у Збройних Силах України, його подружжям - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України

порядку уклала контракт на проходження військової служби у Збройних Силах України, та декларацію про відмову від іноземного громадянства для другого із подружжя;

4) іноземцем із числа осіб, зазначених у частині двадцятій статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", та його подружжям - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка отримала посвідку на тимчасове проживання на підставі частини двадцятої статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", та декларацію про відмову від іноземного громадянства для другого із подружжя;

5) іноземцем, його подружжям, які є громадянами держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, та зазнали у країні своєї громадянської належності переслідувань, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка зазнала переслідувань, разом із документом, що підтверджує переслідування.

Громадянство України за територіальним походженням не набуває особа, яка відповідно до частини п'ятої статті 9 цього Закону не приймається до громадянства України (крім випадку, передбаченого частиною шостою статті 9 цього Закону), та особа, стосовно якої рішення про оформлення набуття громадянства України скасовано на підставі статті 21 цього Закону.

Дитина, один із батьків якої або її дід чи баба, прадід чи прабаба народилися чи постійно проживали на територіях, зазначених у частині першій цієї статті, яка є особою без громадянства і стосовно якої подано декларацію про відсутність іноземного громадянства, або є іноземцем, стосовно якого подано зобов'язання припинити іноземне громадянство, реєструється громадянином України за клопотанням одного з її законних представників.

Дитина, яка народилася на території України після 24 серпня 1991 року і не набула громадянство України за народженням та є іноземцем, стосовно якого подано зобов'язання припинити іноземне громадянство, або особою без громадянства, стосовно якої подано декларацію про відсутність іноземного громадянства, реєструється громадянином України за клопотанням одного з її законних представників.

Для оформлення набуття громадянства України дитиною, яка є іноземцем, один із батьків якої або опікун чи піклувальник має право на подання декларації, передбаченої пунктами 1, 3-5 частини шостої цієї статті, замість зобов'язання припинити іноземне громадянство подається декларація про відмову дитини від іноземного громадянства.

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата реєстрації набуття особою громадянства України.

Особа, яка набула громадянство України і подала декларацію про відмову від іноземного громадянства, зобов'язується повернути паспорт іноземної держави до уповноважених органів цієї держави. Вимога про взяття зобов'язання повернути паспорт іноземної держави не поширюється на осіб, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні.

{Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2663-IV від 16.06.2005, № 2743-VIII від 06.06.2019; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Стаття 9. Прийняття до громадянства України

Іноземець або особа без громадянства можуть бути за їх заявою прийняті до громадянства України.

Умовами прийняття до громадянства України є:

1) визнання і дотримання Конституції України та законів України, що засвідчується особою у поданій в установленому порядку заяві про прийняття до громадянства України;

2) подання:

особою без громадянства - декларації про відсутність іноземного громадянства;

іноземцем - зобов'язання припинити іноземне громадянство.

Іноземці, які перебувають у громадянстві (підданстві) кількох держав, подають зобов'язання припинити громадянство (підданство) усіх цих держав.

Подання зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) не вимагається від іноземців, які є громадянами (підданими) держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства (підданства) цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави.

Іноземці, які подали зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство), повинні подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років з моменту прийняття їх до громадянства України. Іноземці, які мають усі передбачені законодавством цієї держави підстави для отримання документа про припинення громадянства (підданства), але з незалежних від них причин не можуть отримати його, подають декларацію про відмову від іноземного громадянства.

Для прийняття до громадянства України замість зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) може бути подано:

а) іноземцем, якого визнано біженцем або якому надано притулок в Україні, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яку визнано біженцем або якій надано притулок в Україні;

б) іноземцем, який постійно проживає в Україні та є громадянином держави, з якою Україна уклала міжнародний договір, що передбачає припинення особою громадянства цієї держави одночасно з набуттям громадянства України, - заяву про зміну громадянства;

в) іноземцем, який в установленому законодавством України порядку проходить (проходив) військову службу за контрактом у Збройних Силах України, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку уклала

контракт на проходження військової служби у Збройних Силах України;

г) іноземцем, який має визначні заслуги перед Україною або прийняття якого до громадянства України становить державний інтерес для України, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка має визначні заслуги перед Україною або прийняття якої до громадянства України становить державний інтерес для України;

г) іноземцем, який в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджений державною нагородою України, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджена державною нагородою України;

д) іноземцем із числа осіб, зазначених у частині двадцятій статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка отримала посвідку на тимчасове проживання на підставі частини двадцятої статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства";

е) іноземцем, який є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, та зазнав у країні своєї громадянської належності переслідувань, - декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка зазнала переслідувань, разом із документом, що підтверджує переслідування.

Для прийняття до громадянства України одного з подружжя, який є іноземцем, за умови що інший із подружжя має право на подання декларації, передбаченої підпунктами "в"- "е" пункту 2 частини другої цієї статті, замість зобов'язання припинити іноземне громадянство подається декларація про відмову від іноземного громадянства для другого із подружжя.

Для прийняття до громадянства України дитини, яка є іноземцем, один із батьків якої або опікун чи піклувальник має право на подання декларації, передбаченої підпунктами "а", "в"- "е" пункту 2 частини другої цієї статті, замість зобов'язання припинити іноземне громадянство подається декларація про відмову дитини від іноземного громадянства;

3) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх п'яти років.

Зазначена умова не поширюється на іноземців і осіб без громадянства, які перебувають у шлюбі з громадянином України понад два роки, і на іноземців чи осіб без громадянства, які перебували з громадянином України понад два роки у шлюбі, що припинився внаслідок його смерті. Дворічний строк перебування у шлюбі з громадянином України не застосовується до іноземців і осіб без громадянства, яким надано дозвіл на імміграцію відповідно до пункту 1 частини третьої статті 4 Закону України "Про імміграцію".

Для осіб, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні, строк безперервного проживання на законних підставах на території України має становити останні три роки на дату подання заяви про прийняття до громадянства України з моменту визнання біженцем або надання притулку в Україні, а для осіб без громадянства - останні три роки на дату подання такої заяви з моменту в'їзду в Україну або з моменту визнання особою без громадянства.

Для іноземців та осіб без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України, строк безперервного проживання на законних підставах на території України має становити останні три роки на момент подання заяви про прийняття до громадянства України з дня набрання чинності контрактом про проходження військової служби у Збройних Силах України;

4) отримання дозволу на імміграцію.

Зазначена умова не поширюється на осіб, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні, та на іноземців і осіб без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу у Збройних Силах України або отримали посвідку на постійне проживання в Україні відповідно до пункту 4 розділу V "Прикінцеві положення" Закону України "Про імміграцію";

5) володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування.

Зазначена умова не поширюється на осіб з інвалідністю, пов'язаною з порушеннями зору, слуху, мовлення;

6) наявність законних джерел існування.

Зазначена умова не поширюється на осіб, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні.

Дія положень, передбачених пунктами 3-6 частини другої цієї статті, не поширюється на осіб, які мають визначні заслуги перед Україною, у тому числі на іноземців і осіб без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу у Збройних Силах України та нагороджені державною нагородою, на осіб, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, і на осіб, які отримали посвідку на тимчасове проживання на підставі частини двадцятої статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства".

Для прийняття до громадянства України осіб, які мають визначні заслуги перед Україною, або прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері готує у порядку, встановленому Президентом України, подання на ім'я Президента України.

Прийняття до громадянства України дитини, яка проживає на території України на законних підставах і один із батьків якої або інша особа, яка відповідно до цього Закону є її опікуном чи піклувальником, має дозвіл на імміграцію в Україну, здійснюється без урахування умов, передбачених пунктами 1, 3-6 частини другої цієї статті. Дозвіл на імміграцію в Україну не вимагається, якщо один із батьків дитини або її опікун чи піклувальник є особою, яку

визнано біженцем чи якій надано притулок в Україні, або яка є іноземцем чи особою без громадянства та отримала посвідку на постійне проживання в Україні відповідно до пункту 4 розділу V "Прикінцеві положення" Закону України "Про імміграцію", або яка в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України, у тому числі нагороджена державною нагородою України.

До громадянства України не приймається особа, яка:

- 1) вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид;
- 2) засуджена в Україні за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину (до погашення або зняття судимості) з урахуванням рівня загрози для національної безпеки держави;
- 3) вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України тяжким або особливо тяжким злочином.

Дія положень, передбачених пунктами 1, 3 частини п'ятої цієї статті, не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, зазначених у частинах дев'ятнадцятій, двадцятій статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", а також на осіб, які мають визначні заслуги перед Україною чи прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України (стосовно яких у поданні центрального органу виконавчої влади України у відповідній сфері на ім'я Президента України містяться відомості, що такі особи брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, та/або брали участь у виконанні бойових або службових завдань антитерористичної операції, та/або брали (беруть) участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях), за умови що компетентні органи України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, встановлять, що рішення про притягнення відповідної особи до відповідальності за вчинення злочинів, передбачених пунктами 1 та/або 3 частини п'ятої цієї статті, було прийняте з політичних мотивів правоохоронними та/або судовими органами держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, або держави, яка не визнає територіальну цілісність та суверенітет України або відмовляється визнавати протиправність посягань на територіальну цілісність та суверенітет України, зокрема голосувала проти Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй "Про територіальну цілісність України" від 27 березня 2014 року № 68/262.

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата видання відповідного Указу Президента України.

Особа, яка набула громадянство України і подала декларацію про відмову від іноземного громадянства, зобов'язується повернути паспорт іноземної держави до уповноважених органів цієї держави. Вимога про взяття зобов'язання повернути паспорт іноземної держави не поширюється на осіб, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні.

{Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2663-IV від 16.06.2005, № 3575-VI від 05.07.2011, № 957-VIII від 28.01.2016, № 2704-VIII від 25.04.2019, № 2743-VIII від 06.06.2019; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Стаття 10. Поновлення у громадянстві України

Особа, яка припинила громадянство України, є особою без громадянства і подала заяву про поновлення у громадянстві України, реєструється громадянином України незалежно від того, проживає вона постійно в Україні чи за кордоном, за відсутності обставин, передбачених частиною п'ятою статті 9 цього Закону.

Особа, яка після припинення громадянства України набула іноземне громадянство (підданство) або іноземні громадянства (підданства), повернулася в Україну на постійне проживання і подала заяву про поновлення у громадянстві України та зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство), реєструється громадянином України.

Іноземець, який перебуває у громадянстві (підданстві) кількох держав, подає зобов'язання припинити громадянство (підданство) усіх цих держав.

Іноземець, який подав зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство), повинен подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років з моменту реєстрації його громадянином України. Іноземець, який має усі передбачені законодавством цієї держави підстави для отримання документа про припинення громадянства (підданства), але з незалежних від нього причин не може отримати його, подає декларацію про відмову від іноземного громадянства.

Подання зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) не вимагається від громадян (підданих) держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства (підданства) цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави.

Для поновлення у громадянстві України замість зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) подається:

- 1) іноземцем, який є громадянином держави, з якою Україна уклала міжнародний договір, що передбачає припинення особою громадянства цієї держави одночасно з набуттям громадянства України, - заява про зміну громадянства;
- 2) особами, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні, - декларація про відмову особи, яку визнано біженцем або якій надано притулок в Україні, від іноземного громадянства;
- 3) іноземцем, який в установленому законодавством України порядку проходить (проходив) військову службу за контрактом у Збройних Силах України, - декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку уклала контракт на проходження військової служби у Збройних Силах України;

4) іноземцем, який в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджений державною нагородою України, - декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України та нагороджена державною нагородою України;

5) іноземцем, який є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, і зазнав у країні своєї громадянської належності переслідувань, - декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка зазнала переслідувань, разом із документом, що підтверджує переслідування.

У громадянстві України не поновлюються:

1) особи, які відповідно до частини п'ятої статті 9 цього Закону не приймаються до громадянства України (крім випадку, передбаченого частиною шостою статті 9 цього Закону);

2) особи, які втратили громадянство України на підставі пункту 2 частини першої статті 19 цього Закону;

3) особи, стосовно яких рішення про оформлення набуття громадянства України скасовані на підставі статті 21 цього Закону.

Особа може бути поновлена у громадянстві України у разі втрати громадянства України або скасування рішення про оформлення набуття громадянства України з підстав невиконання поданого зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) за наявності документально підтверджених поважних причин для невиконання такого зобов'язання. Повторне поновлення у громадянстві України з таких причин не допускається.

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата реєстрації набуття особою громадянства України.

Особа, яка набула громадянство України і подала декларацію про відмову від іноземного громадянства, зобов'язується повернути паспорт іноземної держави до уповноважених органів цієї держави. Вимога про взяття зобов'язання повернути паспорт іноземної держави не поширюється на осіб, яких визнано біженцями або яким надано притулок в Україні.

{Стаття 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Стаття 11. Набуття дітьми громадянства України внаслідок усиновлення

Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства і яку усиновлюють громадяни України або подружжя, один із якого є громадянином України, а другий - особою без громадянства, стає громадянином України з моменту набрання законної сили рішенням суду про усиновлення незалежно від того, проживає дитина постійно в Україні чи за кордоном. Така дитина реєструється громадянином України за заявою усиновлювача, який є громадянином України.

Дитина, яка є особою без громадянства або іноземцем і яку усиновлює подружжя, один з якого є громадянином України, а другий - іноземцем, стає громадянином України з моменту набрання законної сили рішенням суду про усиновлення незалежно від того, проживає дитина постійно в Україні чи за кордоном. Така дитина реєструється громадянином України за заявою усиновлювача, який є громадянином України.

Повнолітня особа, яка на момент усиновлення була іноземцем або особою без громадянства, перебуває на території України на законних підставах або проживає за кордоном, яку до досягнення повноліття було усиновлено відповідно до частини першої або другої цієї статті, проте набуття громадянства України усиновлювачами оформлено не було, та яка не набула громадянства (підданства) іншої держави, реєструється громадянином України за її особистою заявою.

{Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Стаття 12. Набуття громадянства України внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в заклад охорони здоров'я, заклад освіти або інший дитячий заклад, у дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім'ю

{Назва статті 12 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства, над якою встановлено опіку чи піклування і опікуном або піклувальником призначено громадянина України або осіб, одна з яких є громадянином України, а друга - особою без громадянства, стає громадянином України з моменту прийняття рішення про встановлення опіки чи піклування або з моменту набрання законної сили рішенням суду про встановлення опіки чи піклування. Така дитина реєструється громадянином України за клопотанням опікуна або піклувальника, який є громадянином України.

{Частина перша статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Дитина, яка є особою без громадянства або іноземцем, над якою встановлено опіку чи піклування і опікуном або піклувальником призначено осіб, одна з яких є громадянином України, а друга - іноземцем, стає громадянином України з моменту прийняття рішення про встановлення опіки або піклування чи з моменту набрання законної сили рішенням суду про встановлення опіки або піклування, якщо така дитина у зв'язку із встановленням опіки або піклування не набуває громадянство опікуна чи піклувальника, який є іноземцем. Така дитина реєструється громадянином України за клопотанням опікуна або піклувальника, який є громадянином України.

{Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства і влаштована до закладу охорони здоров'я, закладу освіти або іншого дитячого закладу, адміністрація яких виконує щодо неї функції опікуна або піклувальника, стає громадянином України з моменту влаштування в такий заклад, якщо її батьки померли, позбавлені батьківських прав, визнані безвісно відсутніми чи неіснуючими, оголошені померлими або якщо батьки дитини, розлученої із сім'єю, не знайдені. Така дитина реєструється громадянином України за клопотанням адміністрації закладу, на яку покладено функції опікуна або піклувальника стосовно дитини.

{Частина третя статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства і виховується в дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї, якщо хоча б один із батьків-вихователів чи прийомних батьків є громадянином України, стає громадянином України з моменту влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу чи прийомної сім'ї, якщо її батьки померли, позбавлені батьківських прав, визнані безвісно відсутніми чи неіснуючими, оголошені померлими або якщо батьки дитини, розлученої із сім'єю, не знайдені. Така дитина реєструється громадянином України за клопотанням того з батьків-вихователів або прийомних батьків, який є громадянином України.

{Частина четверта статті 12 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Повнолітня особа, яка у випадках, передбачених цією статтею, на момент встановлення над нею до досягнення повноліття опіки чи піклування або влаштування в заклад охорони здоров'я, заклад освіти, інший дитячий заклад, у дитячий будинок сімейного типу, прийомну сім'ю була іноземцем або особою без громадянства і стосовно якої рішення про набуття громадянства України оформлено не було, реєструється громадянином України за її особистою заявою.

{Статтю 12 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

{Стаття 12 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

Стаття 13. Набуття громадянства України особою, визнаною судом неіснуючою, внаслідок встановлення над нею опіки громадянина України

Іноземець або особа без громадянства, які проживають в Україні на законних підставах, визнані судом неіснуючими, над якими встановлено опіку громадянина України, набувають громадянство України з моменту набрання чинності рішенням про встановлення опіки.

Стаття 14. Набуття громадянства України дитиною у зв'язку з перебуванням у громадянстві України її батьків чи одного з них

Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства, один з батьків якої є громадянином України, а другий є особою без громадянства, реєструється громадянином України за клопотанням того з батьків, який є громадянином України.

Дитина, яка є особою без громадянства, один з батьків якої є громадянином України, а другий є іноземцем, реєструється громадянином України за клопотанням того з батьків, який є громадянином України.

Дитина, яка є іноземцем або особою без громадянства, батьки якої перебувають у громадянстві України, реєструється громадянином України за клопотанням одного з батьків.

Дитина, яка є іноземцем, один із батьків якої є громадянином України, а другий - іноземцем, реєструється громадянином України за клопотанням того з батьків, який є громадянином України.

{Статтю 14 доповнено частиною згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата реєстрації набуття особою громадянства України.

Стаття 15. Набуття громадянства України внаслідок визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства

У разі визнання батьківства дитини, мати якої є іноземкою або особою без громадянства, а батьком визнано громадянина України, дитина незалежно від місця її народження та місця постійного проживання набуває громадянство України.

У разі визнання материнства дитини, батько якої є іноземцем або особою без громадянства, а матір'ю визнано громадянку України, дитина незалежно від місця її народження та місця постійного проживання набуває громадянство України.

У разі встановлення факту батьківства дитини, мати якої є іноземкою або особою без громадянства, якщо батько дитини перебував у громадянстві України, дитина незалежно від місця її народження та місця постійного проживання набуває громадянство України.

У разі встановлення факту материнства дитини, батько якої є іноземцем або особою без громадянства, якщо мати дитини перебувала у громадянстві України, дитина незалежно від місця її народження та місця постійного проживання набуває громадянство України.

Якщо визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства мали місце після досягнення дитиною повноліття, така особа, яка є особою без громадянства, набуває громадянство України незалежно від місця народження та місця постійного проживання за умов, передбачених частинами першою - четвертою цієї статті.

Якщо визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства мали місце після досягнення дитиною повноліття, така особа, яка є іноземцем, набуває громадянство України незалежно від місця її народження та місця постійного проживання за умов, передбачених частинами першою - четвертою цієї статті, якщо вона подала заяву про набуття громадянства України та зобов'язання припинити іноземне громадянство.

Іноземці, які є громадянами держави, визаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, та зазнали у країні своєї громадянської належності переслідувань через політичні переконання, замість зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) можуть подавати декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка зазнала переслідувань, разом із документом, що підтверджує переслідування.

{Статтю 15 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених частинами першою - п'ятою цієї статті, є дата народження дитини (особи) або дата набуття громадянства України батьком чи матір'ю, батьківство чи материнство яких визнано або щодо яких встановлено факт батьківства чи материнства, якщо такі батько чи мати набули громадянство України після народження дитини (особи).

Датою набуття громадянства України у випадку, передбаченому частиною шостою цієї статті, є дата реєстрації набуття особою громадянства України.

{Стаття 15 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

Стаття 16. Необхідність згоди дітей під час набуття громадянства України

Набуття громадянства України дітьми віком від 14 до 18 років може відбуватися лише за їхньою згодою.

{Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2508-IV від 05.04.2005}

Розділ III

ПРИПИНЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ ТА СКАСУВАННЯ РІШЕНЬ ПРО НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Стаття 17. Підстави припинення громадянства України

Громадянство України припиняється:

- 1) внаслідок виходу з громадянства України;
- 2) внаслідок втрати громадянства України;
- 3) за підставами, передбаченими міжнародними договорами України.

Стаття 18. Вихід з громадянства України

Громадянин України, який відповідно до чинного законодавства України є таким, що постійно проживає за кордоном, може вийти з громадянства України за його клопотанням.

{Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Якщо дитина виїхала разом з батьками на постійне проживання за кордон і батьки виходять з громадянства України, за клопотанням одного з батьків разом з батьками з громадянства України може вийти і дитина.

Якщо один з батьків виїхав разом з дитиною на постійне проживання за кордон і виходить з громадянства України, а другий залишається громадянином України, дитина може вийти з громадянства України разом з тим із батьків, який виходить з громадянства України, за його клопотанням.

Якщо один з батьків виїхав разом з дитиною на постійне проживання за кордон і виходить з громадянства України, а другий є іноземцем чи особою без громадянства, дитина може вийти з громадянства України разом з тим із батьків, який виходить з громадянства України, за його клопотанням.

Якщо дитина виїхала на постійне проживання за кордон і її батьки вийшли з громадянства України, дитина може вийти з громадянства України за клопотанням одного з батьків.

Якщо дитина виїхала на постійне проживання за кордон з одним із батьків і він вийшов з громадянства України, а другий є громадянином України, дитина може вийти з громадянства України за клопотанням про це того з батьків, який вийшов з громадянства України.

Якщо дитина виїхала на постійне проживання за кордон з одним із батьків і він вийшов з громадянства України, а другий є іноземцем чи особою без громадянства, дитина може вийти з громадянства України за клопотанням того з батьків, який вийшов з громадянства України.

Дитина, яка відповідно до чинного законодавства України вважається такою, що постійно проживає за кордоном, може вийти з громадянства України за клопотанням одного з батьків.

{Статтю 18 доповнено частиною згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Дитина, яка набула громадянство України за народженням, якщо на момент її народження батьки або хоча б один із них були іноземцями чи особами без громадянства, може вийти з громадянства України за клопотанням одного з батьків незалежно від місця проживання дитини.

{Частина дев'ята статті 18 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

Дитина, яка усиновлена подружжям, один з якого є громадянином України, а другий є іноземцем, може вийти з громадянства України за клопотанням усиновлювача, який є іноземцем.

Дитина, усиновлена іноземцями або особами без громадянства, може вийти з громадянства України за клопотанням одного з усиновлювачів.

Вихід з громадянства України допускається, якщо особа набула громадянство іншої держави або отримала документ, виданий уповноваженими органами іншої держави, про те, що громадянин України набуде її громадянство, якщо вийде з громадянства України.

Вихід дітей віком від 14 до 18 років з громадянства України може відбуватися лише за їхньою згодою.

{Частина статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2508-IV від 05.04.2005}

Вихід із громадянства України не допускається, якщо особі, яка клопоче про вихід з громадянства України, в Україні повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення або стосовно якої в Україні є обвинувальний вирок суду, що набрав законної сили і підлягає виконанню.

{Частина чотирнадцята статті 18 в редакції Закону № 4652-VI від 13.04.2012}

Датою припинення громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата видання відповідного Указу Президента України.

Стаття 19. Підстави для втрати громадянства України

Підставами для втрати громадянства України є:

1) добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття.

Добровільним набуттям громадянства іншої держави вважаються всі випадки, коли громадянин України для набуття громадянства іншої держави повинен був звертатися із заявою чи клопотанням про таке набуття відповідно до порядку, встановленого національним законодавством держави, громадянство якої набуто.

Не вважаються добровільним набуттям іншого громадянства такі випадки:

а) одночасне набуття дитиною за народженням громадянства України та громадянства іншої держави чи держав;

б) набуття дитиною, яка є громадянином України, громадянства своїх усиновлювачів унаслідок усиновлення її іноземцями;

в) автоматичне набуття громадянином України іншого громадянства внаслідок одруження з іноземцем;

г) автоматичне набуття громадянином України, який досяг повноліття, іншого громадянства внаслідок застосування законодавства про громадянство іноземної держави, якщо такий громадянин України не отримав документ, що підтверджує наявність у нього громадянства іншої держави;

2) набуття особою громадянства України на підставі статті 9 цього Закону внаслідок обману, свідомого подання неправдивих відомостей або фальшивих документів;

3) добровільний вступ на військову службу іншої держави, яка відповідно до законодавства цієї держави не є військовим обов'язком чи альтернативною (невійськовою) службою.

{Пункт 3 частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1014-V від 11.05.2007}

{Частина перша статті 19 в редакції Закону № 2663-IV від 16.06.2005}

Положення пунктів 1, 3 частини першої цієї статті не застосовуються, якщо внаслідок цього громадянин України стане особою без громадянства.

{Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Датою припинення громадянства України у випадках, передбачених цією статтею, є дата видання відповідного указу Президента України.

{Статтю 19 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

{Стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Стаття 20. Правосуб'єктність громадянина України, який подав заяву про вихід з громадянства України або щодо якого оформляється втрата громадянства

Громадянин України, який подав заяву про вихід з громадянства України або щодо якого оформляється втрата громадянства, до видання указу Президента України про припинення громадянства України користується всіма правами і несе всі обов'язки громадянина України.

{Стаття 20 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Стаття 21. Скасування рішення про оформлення набуття громадянства України

Рішення про оформлення набуття громадянства України скасовується, якщо особа набула громадянство України відповідно до статей 7, 8, 10-13, 15 цього Закону внаслідок подання неправдивих відомостей або фальшивих документів, приховування особою будь-якого суттєвого факту, за наявності якого особа не може бути громадянином України, у тому числі невиконання зобов'язання, взятого особою у зобов'язанні припинити іноземне громадянство (підданство), в декларації про відмову від іноземного громадянства або в декларації про відсутність іноземного громадянства.

Не може бути скасовано рішення про оформлення набуття громадянства України стосовно особи, яка на момент прийняття такого рішення була неповнолітньою, недієздатною, крім випадків подання неправдивих відомостей або фальшивих документів, приховування особою будь-якого суттєвого факту, за наявності якого особа не може бути громадянином України.

{Стаття 21 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Стаття 21¹. Обробка персональних даних під час вирішення питань громадянства України

Обробка персональних даних під час розгляду та вирішення питань громадянства України здійснюється з дотриманням вимог Закону України "Про захист персональних даних".

Особа, яка звертається для вирішення питань громадянства України, або її законний представник надає письмову згоду на отримання інформації про таку особу та копій документів від уповноважених органів іноземної держави, міжнародних організацій.

{Розділ III доповнено статтею 21¹ згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Розділ IV

ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ ГРОМАДЯНСТВА

Стаття 22. Повноваження Президента України

Президент України:

1) приймає рішення і видає укази відповідно до Конституції України і цього Закону про прийняття до громадянства України і про припинення громадянства України;

2) визначає порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства та виконання прийнятих рішень;

3) затверджує Положення про Комісію при Президентові України з питань громадянства.

Стаття 23. Повноваження Комісії при Президентові України з питань громадянства

Комісія при Президентові України з питань громадянства:

1) розглядає заяви про прийняття до громадянства України, вихід з громадянства України та подання про втрату громадянства України і вносить пропозиції Президенту України щодо задоволення цих заяв та подань;

2) повертає документи про прийняття до громадянства України чи про вихід з громадянства України уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань громадянства або Міністерству закордонних справ України для їх оформлення відповідно до вимог чинного законодавства України.

3) контролює виконання рішень, прийнятих Президентом України з питань громадянства.

Стаття 24. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, здійснює повноваження щодо:

1) прийняття рішень про встановлення, оформлення належності до громадянства України відповідно до статті 3 цього Закону;

{Пункт 1 частини першої статті 24 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

2) прийняття заяв разом із необхідними документами щодо прийняття до громадянства України, щодо виходу з громадянства України дітей у випадках, передбачених частинами дев'ятою - одинадцятою статті 18 цього Закону, перевірки правильності оформлення документів, наявності умов для прийняття до громадянства України і відсутності підстав, з яких особа не приймається до громадянства України, наявності підстав для виходу з громадянства України і відсутності підстав, з яких не допускається вихід з громадянства України, надсилання заяв разом зі своїм висновком на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;

{Пункт 2 частини першої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

3) підготовки подань про втрату особами громадянства України і разом із необхідними документами надсилання їх на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;

4) прийняття рішень про оформлення набуття громадянства України особами з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4-10 статті 6 цього Закону;

5) скасування в межах повноважень прийнятих рішень про оформлення набуття громадянства України у випадках, передбачених статтею 21 цього Закону;

6) виконання рішень Президента України з питань громадянства;

7) видання особам, стосовно яких прийнято рішення про встановлення, оформлення належності до громадянства України, та особам, які набули громадянство України, паспортів громадянина України, тимчасових посвідчень громадянина України, довідок про реєстрацію особи громадянином України;

{Пункт 7 частини першої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5492-VI від 20.11.2012, № 1941-IX від 14.12.2021}

8) вилучення в осіб, громадянство яких припинено або стосовно яких скасовано рішення про встановлення, оформлення належності до громадянства України, про оформлення набуття громадянства України, довідок про реєстрацію особи громадянином України, паспортів громадянина України, тимчасових посвідчень громадянина України, паспортів громадянина України для виїзду за кордон та видання довідок про припинення громадянства України;

{Пункт 8 частини першої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5492-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

9) ведення обліку осіб, стосовно яких прийнято рішення про встановлення, оформлення належності до громадянства України, осіб, які набули, припинили громадянство України, осіб, стосовно яких у межах повноважень здійснюються провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень;

{Пункт 9 частини першої статті 24 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

10) проведення за заявою осіб, які перебувають на території України на законних підставах, перевірки їх належності до громадянства України.

{Частина першу статті 24 доповнено пунктом 10 згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, в межах повноважень, визначених цим Законом, та виключно для цілей підтвердження інформації та/або документів, пов'язаних з провадженням за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконанням прийнятих рішень, має право в установленому законодавством порядку безоплатно отримувати інформацію (у тому числі персональні дані) з автоматизованих інформаційних систем, реєстрів, баз даних, володільцем, розпорядником, держателем та/або адміністратором яких є центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління державних органів, в обсязі інформації про особу та/або документів, пов'язаних з провадженням за заявами і поданнями з питань громадянства України, а також звертатися із запитом до уповноважених органів інших держав, міжнародних організацій.

{Статтю 24 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, один раз на півріччя інформує Комісію при Президентові України з питань громадянства про виконання рішень Президента України з питань громадянства.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, здійснює повноваження, передбачені цим Законом, стосовно громадян України, які проживають на території України, а також іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України.

{Частина четверта статті 24 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

{Стаття 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005; в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 25. Повноваження Міністерства закордонних справ України, посольств та консульських установ України

Міністерство закордонних справ України, посольства та консульські установи України здійснюють такі повноваження:

1) прийняття рішень про встановлення належності до громадянства України відповідно до статті 3 цього Закону;

{Пункт 1 частини першої статті 25 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

2) приймають заяви разом з необхідними документами щодо прийняття до громадянства України осіб, які мають визначні заслуги перед Україною, і осіб, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, перевіряють правильність їх оформлення, наявність умов для прийняття до громадянства України і відсутність підстав, за наявності яких особа не приймається до громадянства України, і разом з висновком надсилають на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;

3) приймають заяви разом з необхідними документами щодо виходу з громадянства України, перевіряють правильність їх оформлення, наявність підстав для виходу з громадянства України, відсутність підстав, за наявності яких не допускається вихід з громадянства України, і разом з висновком надсилають на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;

4) готують подання про втрату особами громадянства України і разом з необхідними документами надсилають їх на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства;

5) приймають рішення про оформлення набуття громадянства України особами за підставами, передбаченими пунктами 1, 2, 4-10 статті 6 цього Закону;

6) скасовують прийняті ними рішення про оформлення набуття громадянства України у випадках, передбачених статтею 21 цього Закону;

7) виконують рішення Президента України з питань громадянства;

8) видають особам, стосовно яких прийнято рішення про встановлення належності до громадянства України, особам, які набули громадянство України, паспорти громадянина України для виїзду за кордон, тимчасові посвідчення громадянина України, довідки про реєстрацію осіб громадянами України;

{Пункт 8 частини першої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5492-VI від 20.11.2012, № 1941-IX від 14.12.2021}

9) вилучають в осіб, громадянство України яких припинено або стосовно яких скасовано рішення про оформлення набуття громадянства України, довідки про реєстрацію особи громадянином України, паспорти громадянина України, паспорти громадянина України для виїзду за кордон, тимчасові посвідчення громадянина України та видають довідки про припинення громадянства України;

{Пункт 9 частини першої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5492-VI від 20.11.2012, № 1941-IX від 14.12.2021}

10) ведення обліку осіб, стосовно яких прийнято рішення про встановлення належності до громадянства України, осіб, які набули, припинили громадянство України, осіб, стосовно яких у межах повноважень здійснюються провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень;

{Пункт 10 частини першої статті 25 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

10¹) видають у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, документ, що підтверджує переслідування іноземця;

{Частина першу статті 25 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

11) перевіряють за заявами осіб, які перебувають за кордоном, належність до громадянства України.

Міністерство закордонних справ України, посольства та консульські установи України здійснюють повноваження, передбачені пунктами 1-10¹ частини першої цієї статті, стосовно осіб, які відповідно до законодавства України є такими, що постійно проживають за кордоном, а також приймають рішення про оформлення набуття громадянства України на підставі, передбаченій пунктом 1 статті 6 цього Закону.

{Частина друга статті 25 в редакції Закону № 1941-IX від 14.12.2021}

Міністерство закордонних справ України, посольства та консульські установи України у межах повноважень, визначених цим Законом, та виключно для цілей підтвердження інформації та/або документів, пов'язаних з провадженням за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконанням прийнятих рішень, мають право в установленому законодавством порядку безоплатно отримувати інформацію (у тому числі персональні дані) з автоматизованих інформаційних систем, реєстрів, баз даних, володільцем, розпорядником, держателем та/або адміністратором яких є центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління державних органів, в обсязі інформації про особу та/або документів, пов'язаних з провадженням за заявами і поданнями з питань громадянства України, а також звертатися із запитом до уповноважених органів інших держав, міжнародних організацій.

{Статтю 25 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1941-IX від 14.12.2021}

{Стаття 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2663-IV від 16.06.2005}

Розділ V

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ З ПИТАНЬ ГРОМАДЯНСТВА, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ПОСАДОВИХ І СЛУЖБОВИХ ОСІБ

Стаття 26. Оскарження рішень з питань громадянства

Рішення з питань громадянства можуть бути оскаржені у встановленому законом порядку до суду.

{Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 27. Оскарження дій та бездіяльності посадових і службових осіб, які порушують порядок розгляду справ про громадянство

Дії та бездіяльність посадових і службових осіб, які порушують порядок та строки розгляду справ про громадянство і виконання рішень з питань громадянства, можуть бути оскаржені у судовому та адміністративному порядку.

Стаття 28. Порядок оскарження рішень з питань громадянства, дій та бездіяльності посадових і службових осіб особами, які постійно проживають за кордоном

Особи, які постійно проживають за кордоном, оскаржують неправомірні дії чи бездіяльність посадових осіб посольств та консульських установ України у встановленому законом порядку до суду.

Стаття 29. Відповідальність посадових і службових осіб за порушення законодавства про громадянство

Посадові і службові особи, які порушили цей Закон, несуть відповідальність у порядку, передбаченому законами України.

Розділ VI

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. З набранням чинності цим Законом втрачають чинність:

Закон України "Про громадянство України" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 50, ст. 701; 1993 р., № 14, ст. 121; 1994 р., № 33, ст. 299, № 43, ст. 390; 1997 р., № 23, ст. 169; 2000 р., № 25, ст. 198);

Постанова Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про громадянство України" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 50, ст. 702);

Постанова Верховної Ради України "Про порядок застосування статті 5 Закону України "Про громадянство України" щодо військовослужбовців" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 51, ст. 450).

3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня опублікування цього Закону:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність з цим Законом;

забезпечити приведення центральними органами виконавчої влади України їх нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом.

4. Рекомендувати Президенту України привести свої акти у відповідність з цим Законом.

Президент України

Л.КУЧМА

**м. Київ
18 січня 2001 року
№ 2235-III**

Публікації документа

- **Урядовий кур'єр** від 01.03.2001 – № 39
- **Голос України** від 06.03.2001 – № 42
- **Офіційний вісник України** від 16.03.2001 – 2001 р., № 9, стор. 1, стаття 342, код акта 17913/2001
- **Відомості Верховної Ради України** від 30.03.2001 – 2001 р., № 13, стаття 65

